

rrerren biografia ta musika lanen berri labur baiña zeatzak emanaz. Aintzin-solasean dionez, aspaldi, Etxaideren *Amasei seme Euskalerriko*'k eman omen zion ideia, hark euskal idazleeri bezala berak euskal musikalarieri egitea. Hau ere bete beharrezkoa zen euskal literaturan. Batez ere gogoan izango badugu bere dohain hau, hain zuzen ere, gure herriaren dohainetarik berezienetarik bat dela. Horregaitik dio bere aintzin-solasean: «... ba-liteke gure Euskalerriko musika-arloa beste lurralde askotakoak baiño landuagoa ta gozatsuagoa izatea.»

Euskal-musikalari bikañak gandik aparte, euskeraz, beste liburu hœuek ditu argitaratuak: *Andre Mari Euskalerriko mendietan* (Bilbao, 1952) eta *Andre Mari gaztediaren eskuetan* (Zarautz, 1954). Eta argitaratu gabeen artean gelditzen dira: *Andre Mari gaztediaren biotzetan* eta *Andre Mari Mirarietan*, Gar-Mar'en «Sugerencias» euskeraz (I Atala). Baita ere, itzuliak zituen San Juan de la Cruz'en *Cántico espiritual* (Gogo-abestia) eta *Llama de amor viva* (Maitasun-sugar bizia). Hoziez gaiñera, urteak zear bildutako Euskal-esakera sail ugari xamar bat ere utzi du. Aita Migel Mari Juaristi «Dundunzar» euskaltzale zintzoa jabe egingo ahal da lan hoiak ez galtzeko.

J. S. M.

AKOSTA eta MONTORO'tar JOSEBA. *Asarre bidetan*. Agirre'tar Lope'ren jokaldia azaltzen duan antzerkia. Murua'tar Erramun'ek euskeratuta. «Auñamendi Sorta», Auñamendi Argitaldaria. Donostia, 1967.

«Auñamendi Sorta»ren 52-garrena egiten duan liburu hau erderaz eta euskeraz dator. Jose Acosta Montoro'ren liburu honek *Peregrino de la ira* du jatorrizko izena. Itzulpenaren zeartasunetan ez gera sartuko, baiña bai esan genezake Gipuzkoako euskera samur batean ematen jakin duela Erramun Murua apez jaunak.

Literatura ugaria zabaldu duenetakoa dugu gure Lope Agirre'koa. Oraindik argitara berri da Sender'en *La aventura equinoccial de Lope de Aguirre* izeneko nobela. Antzerkian ere ez da lenengoa, ta seguru asko ezta hoberena ere. Madril-go Ediciones Escorial'ek eman zuen 1941'ean Gonzalo Torrente Ballester'en *Lope de Aguirre* (Crónica dramática de la historia americana), hiru ekitaldikoa; eta Elias Amezaga'k argitaratu zuen Bilbon, urte gabe, *Yo, demonio* izenez beste

antzerki bat. Acosta Montoro'k, liburuaren eskeintzan ageri danez, Artetxe'ren «*Lope de Aguirre, traidor*» izan du oifiarri. Bizitza arri-garri hartatik lan ona ateratzea ez da zailla ta egilleak berea ongi bete duela esango genuke. Behar bada, Torrente Ballester'en antzerkia ezagutu balu kementsuago aterako zuen. Erdera aberatsa eta teatru teknika on baten jabe baita lehenengo antzerkiaren egillea. Ta, badirudi gure artean ez ezaguna dela, zeren «La Academia Errante»-koak ere ez dute aipatzen beren *Lope de Aguirre descuartizado* lanean.

Papini'k bere juiziora eraman zuen Lope Agirre'koak badu indarra. Antzerki hau gora-bera, uste dugu oraindik ez dela agortu bere gaia literaturan.

J. SAN MARTIN.

BITAÑO. Atalak. Kuliska sorta, 64. Itxaropena argitaldaria. Zaurutz, 1967.

Ba da gure artean EGAN-en irakurleek ongi ezagutzen duten Proteu-antzeko idazle bat, milla itxura eta milla izenen itzalpean agertzen zaiguna, euskeraz eta erderaz, prosaz eta itz-neurtuz, poesia naiz erudizio-gaiak darabiltzana. Izen orietako bat Bitaño duzute eta bere azken liburua onera dakarzkigun euskerazko *Atalak*. Erderazkoa, herriz, zenbaitek dionez, N. de Cortazar'en *Cien autores vascos* (Añamendi, Donostia, 1966) izan omen da. Edergarriak ere berberak egiten ditu.

Onelako egilleari dagokionez, oi ez bezalako «Itzaurre irukoitza» darama liburuak aurre-aldean: Erkiaga'ren «Zizka-mizka atsegiña», Akesolo'ren «Atx-osterik atx-ostera» eta San Martin'en «Ataleri ataltxo bat». Or dituzute, nai izan ezkeru, nik eman ditzakedan baiño berri geiago, bai liburu onezaz, bai egillearen izaeraz, joeraz, izenez eta gaiñerakoez.

Zer erantsi dezaket, bada, nik? Deus gutxi, iñolaz ere. Egillea maite dudala gizon den aldetik eta aspaldidanik miretsi izan dudala: gizon jator bezain miratzaille zeatz (ausartago balitz eta gorago joko balu, obe gureztat), euskaltzale gartsu bezain gogo-zabal, burutsu bezain bioztun. Eta ez dut nai, alferrik delakoan ez ezin ditekela-koan, bide onetarik aurrera segitu.

Euskal-letretan, apala izanagatik edota apala delako, aski nabarmendu da bere boza azken-aldi onetan. Ikasia izanik, jakitea izku-